

International Journal of Language and Education Research

Volume 1, Issue 1 December 2019

<http://ijler.net>

ISSN: 2717-6886 (Online)

AN EVALUATION OF GRAMMAR SECTIONS OF ISTANBUL BASIC LEVEL TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS TEXTBOOK

Lokman TANRIKULU & M. Naz AKGUL

To cite this article

TANRIKULU, L. & AKGUL, M.N. (2019). AN EVALUATION OF GRAMMAR SECTIONS OF ISTANBUL BASIC LEVEL TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS TEXTBOOK. International Journal of Language and Education Research, 1(1), 26-43.

Published Online	December 15, 2019
Article Views	6 single - 7 cumulative
Article Download	8 single - 13 cumulative

BABIR Academic is an independent international publisher committed to publishing academic books, journals, quality in the fields of Education, Social Sciences.

BABIR Academic created an open access system to spread the scientific knowledge freely.

For more information about BABIR, please contact: babir.arabic@gmail.com

AN EVALUATION OF GRAMMAR SECTIONS OF İSTANBUL BASIC LEVEL TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS TEXTBOOK

Lokman TANRIKULU¹

M. Naz AKGÜL²

Abstract

Textbooks are among the main course materials in developing basic language skills in foreign language teaching. The textbooks prepared for teaching Turkish as a foreign language include activities for reading, listening, speaking, writing and grammar. Grammar teaching is an area of skill that we must emphasize in terms of communication and influencing all skills. Making grammatical errors and misuse of suffixes causes meaning changes, communication disorders and misunderstandings. Grammar learning should be completed by using different methods rather than a single method in grammar teaching. In this article, grammar expression and exercises of Istanbul book used to teach Turkish to foreigners are examined considering the importance of grammar teaching. Document analysis technique was used in examining the Turkish teaching book for foreigners named İstanbul. In the book on teaching Turkish to foreigners named İstanbul, grammar exercises examining considered and positive and negative aspects of their activities are examined. Quality is important in activities, not quantity. It should be looked at how much it teaches the subject, not the number of activities. When preparing grammar activities in the books, instead of teaching only grammar, the grammar

¹ Corresponding Author: Assoc. Prof. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty of Education, ltanrikulu@nevsehir.edu.tr ORCID ID. orcid.org/0000-0002-1862-8176

² Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Graduate Scholl Social Sciences MA Student.

should be taught along with four other skills. In the same way, even if the subject of grammar will not be taught, grammar should be mentioned when trying to acquire four skills.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Grammar, Basic Level, Istanbul Book.

İSTANBUL YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ TEMEL SEVİYESİNİN DİL BİLGİSİ BÖLÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Lokman TANRIKULU³

M. Naz AKGÜL⁴

Özet

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde ders kitapları, başlıca ders materyallerinin başında gelmektedir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında okuma, dinleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi alanlarına yönelik olarak etkinliklere yer verilmektedir. Dil bilgisi öğretimi iletişimi ve bütün becerileri etkilemesi bakımından önemle üzerinde durmamız gereken bir beceri alanıdır. Dil bilgisi hatalarının yapılması ve eklerin yanlış kullanılması anlam değişimlerine, iletişim bozukluklarına, yanlış anlaşılmalara neden olmaktadır. Dil bilgisi öğretiminde tek bir yöntem değil farklı yöntemler kullanılarak dil bilgisi öğrenimi eksiksiz tamamlanmalıdır. Bu çalışmada dil bilgisi öğretiminin önemi düşüncesinden yola çıkılarak yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla kullanılan İstanbul kitabının dil bilgisi anlatımı ve alıştırmaları incelenmiştir. İstanbul yabancılara Türkçe öğretimi kitabı incelenirken doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Dil bilgisi alıştırmalarının nasıl olması gerektiği ele alınıp İstanbul yabancılara Türkçe öğretimi kitabının etkinliklerinin olumlu ve olumsuz yönleri de incelenmiştir. Etkinliklerde nicelik değil nitelik önemlidir. Etkinlik sayısının çok olup olmadığına değil öğrencilere konuyu ne kadar öğrettiğine bakılmalıdır. Kitaplarda dil bilgisi etkinlikleri hazırlanırken sadece dil bilgisi öğretmek yerine dil bilgisini diğer dört beceri ile beraber öğretilmeye çalışılmalıdır. Aynı şekilde dil bilgisi konusu öğretilmeyecek olsa bile dört beceri edindirilmeye çalışılırken dil bilgisine de değinilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Dil Bilgisi, Temel Seviye, İstanbul Kitabı.

³ Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ltanrikulu@nevsehir.edu.tr ORCID ID. orcid.org/0000-0002-1862-8176

⁴ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43

1. Giriş

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan materyallerin başında ders kitapları gelir. Ders kitaplarının nitelikli olması eğitim-öğretim sürecinin en önemli gereklerinden biridir. Bu nedenle dört becerinin öğretilmesinde de gramer öğretiminde de ilk başvurulacak kaynaklar ders kitaplarıdır.

Yabancı dil öğretiminde amaç öğrencinin hem dil bilgisel edincini (Chomsky, 1957) hem de iletişimsel edincini (Hymes, 1971) aynı düzeyde geliştirmektir. Dil öğrencisi her iki edinçte yetkin olursa tüm dil becerilerinde iletişimsel yeterliliğe ulaşabilecektir. Bu amaç doğrultusunda da hedef dilde rahat iletişim kurabilmek ve özgüven eksikliği yaşamamak için dil bilgisel edinçle birlikte iletişimsel edincin gelişimi önemlidir. Her iki edinçte yetkin olabilmek için de dilbilgisine ihtiyaç duyulmaktadır. Başka bir deyişle dil öğretiminin dilbilgisinden bağımsız bir şekilde gerçekleşmesi mümkün değildir. Buna koşut olarak, Cem (2007:9) de dilbilgisi öğretimi ile ilgili olarak yabancı dil öğretiminde ne türden bir model ya da yöntem benimsenirse benimsensin öğretim izlencelerinde dil bilgisi öğretiminden tamamen vazgeçilemeyeceği ve dilin, özellikle yabancı dilin konuşulduğu ülkenin dışında bir ülkede öğretildiği durumlarda dilbilgisi kurallarına odaklanmanın dili öğrenmek için gerekli olduğu' düşüncesindedir. Çünkü dil öğrencisi öğrendiği dilin dilsel örüntüsü ve kurulumuna ilişkin yeterli bilgiye sahip olmazsa iletişimsel edincinin gelişimi de sekteye uğrar (Bülbül & Güven, 2017: 83). Dil bilgisi eğitimi olmadan öğrenci öğrendiği dilde iletişime giremez, konuşamaz, eğitim alamaz.

Banguoğlu'na göre ise gramer Dili iyi kullanma (bon usage) sanatını öğretir. Düşünce ve duyguları daha düzgün ve tam olarak anlamamıza ve anlatmamıza yardım eder. Gramer bilgisi sayesinde daha doğru, daha mükemmel düşünmeye de alışırız. Bu bilgi dil düzeninin koruyucusudur. (1990: 19 akt. Dolunay 2010:277) bu nedenle gramer öğrenimi tam olmaması iletişim bozukluğuna, yanlış anlaşılmalara ve dil öğreniminin tam olarak gerçekleşmemesine neden olmaktadır.

AOÇP'deki dilbilgisi düzeylerinin tanımına baktığımızda, dil öğrencisinin A1 düzeyindeki dil bilgisel yeterliliklerinin oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle bu düzeyde henüz dilbilgisi daha çok

öğrenilmiş yapı ve örüntüler üzerinedir. Buna karşın A2 düzeyindeki dilbilgisi tanımına baktığımızda, dil öğrencisinin bu düzeyde dil bilgisel yapıları kullanmaya başladığını ve söylediklerinin anlaşılır olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla temel dil kullanıcının dilbilgisi düzeyinin A2' de dil bilgisel olarak ölçülebilir aşamaya geldiğini söyleyebiliriz (Bülbül & Güven, 2017: 84).

2. Yöntem

2.1) Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla kullanılan İstanbul kitabının dil bilgisi anlatımı ve alıştırmalarını incelemektir.

2.2) Çalışmanın Metodu:

Bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme, araştırma konusuna ait bilgi içeren materyallerin analizidir. Doküman incelemesinde hem yazılı hem de görsel materyaller kullanılabilir (Metin, 2015: 363 akt: Gün, Yalçın, & Memiş, 2017). Bu çalışmada ilgili dokümanlar incelenerek ortaya çıkan bilgiler tablolaştırılmıştır. Daha sonra bu bilgiler incelenerek belirtilen amaçlar doğrultusunda birtakım bulgulara ulaşılmıştır.

2.3) Çalışmada İncelenen Kitap:

Araştırmada İstanbul yabancılara Türkçe öğretim seti incelenmiştir.

2.4) Çalışmanın Sınırlılıkları:

Bu çalışma İstanbul yabancılara Türkçe öğretim seti temel seviye (A1- A2) dil bilgisi bölümlerinin incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde çalışmada ele alınan ders kitaplarının içerikleri tablolaştırılarak hangi ünitelerde hangi dil bilgisi konuları verildiği açıklama yapılarak verilmiş, tablonun son kısmında ise dil bilgisi konusunda hangi yöntemlerin kullanıldığı gösterilmiştir. Böylece ders kitaplarında dil bilgisine ayrılan bölümler ortaya çıkarılmış ve yazma alanında tercih edilen ya da edilmeyen yöntemler ortaya konulmuştur.

Tablo 1: İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı (A1) Gramer Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntem
MERHABA	1. Alfabe öğretimi	1. Öğrencilerin alfabe sırasıyla harfleri verilen boşluklara yerleştirmesi.	
	2. Bu -Şu - O (This - That) / Kim? - Ne? (Who? - What?)	2. bu nedir? Bu kimdir? Sorularının sorulması	
	3. Çoğul Eki (-lAr) (Plural Suffix)	3. verilen kelimeleri çoğul hale getirmesini isteme.	Boşluk doldurma
	4. Soru eki (mI) (Yes /No Questions)	4. verilen soru eklerini boşluklara yazılmasını isteme ve cevaplarının boşluklara yazılmasını isteme.	

NEREDE?

---

1. Bulunma Durumu (-DA) (Locative Case)	1. verilen cümlelerde -DA eklerinin yeri boş bırakılmış ve öğrencinin tamamlaması istenmiştir. Bir önceki konuyla bu konu bağanmış kelimeler verilmiş ve o kelimelerle soru cümlesi oluşturulması istenmiş.
2. Var, Yok (There is / are - There isn't / aren't)	2.bazı fotoğraflar verilmiş ve bu fotoğraflardaki nesnelere ilgili var mı soruları sorulmuş.
3. sayılar (Numbers)	3. yazıyla verilen rakamları sayı ile boşluklara yazmaları istenmiş.
4. Kaçınıcı? (Ordinal Numbers)	4. konu ile alakalı sorular sorulmuş ve öğrenciden cevaplanması istenmiş.
5. İsim Cümleleri (Nominal Sentences)	5. isim cümlelerinin yüklemelerinin verilen boşluğu doldurması istenmiş.

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43

1. Şimdiki Zaman (Present Continuous Tense)	1. verilen cümlelerin	Boşluk doldurma
2. Yönelme Durumu (Dative Case)	yüklemelerindeki şimdiki zaman	Yaratıcı yazma
3. Uzaklaşma Durumu (Ablative Case)	eklerini öğrencilerin	Soru- cevap
4. -mAk istemek (Want to)	doldurması istenmiş. Şimdiki zaman belirten kelimelerle öğrenciden cümle yazması istenmiş. 2. verilen cümlelerde yönelme durum eki boş bırakılmış ve öğrencinin tamamlaması istenmiş. 3. verilen cümlelerde uzaklaşma durum eki boş bırakılmış ve öğrencinin tamamlaması istenmiş. İki durum eki karışık örneklerle öğretilen konu pekiştirilmeye çalışılmış. 4. verilen cümlelerin yüklemelerini uygun -mAk istemek ile öğrencilerin doldurması istenmiş. Sorulan sorulara -mAk	

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43

istemek kalıbı ile cevap verilmesi istenmiş.

1. İyelik Ekleri (Possessive Suffixes)	1. cümledeki boş bırakılan yerleri uygun iyelik eki ile tamamlama.	Boşluk doldurma
2. Ülke – Milliyet – Dil Adları (Countries / Nations / Languages)	Kelimeleri uygun iyelik ekleri ile eşleştirme.	Eşleştirme
3. kendi + iyelik eki	2. milliyet adları ve ülkelerin konuştuğu dilleri boşluk bırakılan kısma yazma.	
4. Belirtme Eki - (y)I (Accusative Case)	3. boş bırakılan yerleri uygun kelime ile tamamlama.	
	4. cümlede verilen boşluğu uygun belirtme eki ile tamamlama.	

1. Saatler (Hours)	1. sayıyla	Boşluk
2. -DAn -(y)A Kadar (Until)	verilen saatleri harflerle verilen	doldurma Soru
3. DAn önce / sonra, mAdAn önce / DiktAn sonra (Before / After)	boşluklara yazma. Verilen cümlelerde	cevap Kontrollü yazma
4. -DAn beri , -Dİr (Since, for)	boşluklara verilen saatleri yazma.	
	2. cümlelerdeki boşlukları işlenen dil bilgisi konusuyla doldurma. Verilen soruları cevaplandırma	
	3. cümledeki boş bırakılan yerleri uygun dil bilgisi eki ile tamamlama. Verilen günlük planı işlenen gramer konusunu kullanarak bir metin haline getirme.	
	4. cümledeki boş bırakılan yerleri uygun dil bilgisi eki ile tamamlama.	

1. İsim Tamlamaları (Noun Complements)	1.	Boşluk
Belirtili İsim Tamlaması	cümledeki boş bırakılan yerleri uygun isim yazma	doldurma Kontrollü
Belirtisiz İsim Tamlaması	İsim tamlaması eki ile tamamlama.	
2. -ki Eki (-ki Postposition)	2.	
Sıfat Görevinde (Adjective Function)	cümledeki boş bırakılan yerleri -ki eki ile tamamlama.	
Zamir Görevinde (Pronoun Function)	Fotoğrafı verilen kelimeleri uygun ek ile tamamlama.	
3. Karşılaştırma (Comparison)	3. verilen	
-DAn daha (Comparative: more than)	cümlelerde karşılaştırma eki boş bırakılmış ve öğrencinin tamamlaması istenmiş.	
En (Superlative: the most)	Özellikleri verilen üç kişinin birbiri ile karşılaştırılması istenmiş.	

Etkinlik verilmeden önce konu anlatılmış. Konu anlatımının hem İngilizcesi hem Türkçesi verilmiştir. Önemli kısımlar kutu içine alınarak ya da belirtilerek gösterilmiştir. Her şahıs ekine uygun bol bol örnek vermişlerdir. Ve bunlarla ilgili tablo kullanmışlardır. Yöntemler işlenen konudan az görülmektedir çünkü aynı yöntem birden çok konuda kullanılmıştır ve boşluk doldurma yöntemi her dil bilgisi öğretimi konusunda kullanıldığı tespit edilmiştir. Boşluk doldurmada kitap cümleyi ve kelimeyi verdiği için öğrenci sadece dil bilgisi kısmına odaklanabiliyor ve hangi kelimeye göre eklerin değişebildiğini anlaması bakımından olumlu bir yöntemdir. Kontrollü yazma ve soru cevap yöntemleri az kullanılmış olsa bile hem dil

bilgisi hem de yazma becerisini geliştirmekte bunun yanında cümle kurmayı öğretme bakımından olumludur.

Tablo 2: İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitabı (A2) Gramer Etkinlikleri

Ünite	Konu	Açıklama	Yöntem
GEZELİM GÖRELİM	1.Emir Kipi (Imperative Case)	1. cümlede verilen boşlukları	Boşluk doldurma
	2. İstek Kipi (Optative Case)	uygun ekler ile tamamlama.	Kontrollü yazma
	3. Sıfat Yapım Ekleri (Adjective Making Suffixes): -li / -siz	Fotoğraflara bakarak emir kipi ile cümleler kurma	Güdümlü yazma
	4. İsim Yapım Eki (Noun Making Suffix): -lik	2. karmaşık verilen kelimeleri kurallı cümleye çevirme. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun istek kipi veya emir kipi ile doldurma.	
		3. kelimelerde boşluk bırakılan yerlere uygun eki getirme.	
		4. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun isim yapım eki ile doldurma.	

HABERİNİZ OLSUN	1. Belirli Geçmiş Zaman (-DI) (Simple Past Tense)	1. Cümlede bırakılan uygun dil eki ile doldurma.	Boşluk doldurma Yaratıcı yazma Eşleştirme
	2. Bağlaçlar (Çünkü Bu Sebep, Bu Nedenle, Bu Yüzden) (Because, for that reason, therefore, thus)	2. Cümlede bırakılan uygun bağlaçlar ile doldurma. Bağlaçlarla yeni cümle kurma	
	3. Vasıta Eki (İle) (with)	3. Cümlede bırakılan uygun vasıta eki ile doldurma. Uygun ikilileri vasıta eki ile birleştirme	
NELER OLACAK?	1. Gelecek Zaman (Future Tense)	1. Cümlede bırakılan uygun ek ile doldurma. Cümleleri uygun yüklemeleri ile eşleştirme. Gelecek zaman eki ile cümleler yazma	Boşluk doldurma Eşleştirme Yaratıcı yazma
	2. İsim Cümlelerinde Gelecek Zaman (Future Tense in Nominal Sentences)	2. Cümlede bırakılan uygun ek ile doldurma. Cümleleri uygun yüklemeleri ile eşleştirme.	
	3. Karşılaştırma (Gibi, Kadar) (Comparison) (like, as ..... as)	3. Cümlede bırakılan uygun ek ile doldurma. Cümleleri uygun kelimeler ile eşleştirme.	

EVVEL ZAMAN İÇİNDE	1. Belirsiz Geçmiş Zaman (Reported Tense)	1. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma.	Boşluk doldurma
	2. İsim Cümlelerinde Belirsiz Geçmiş Zaman (Reported Past Tense In Nominal Sentences)	2. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma.	
	3. Pekiştirme Sıfatları	3. metinde boş bırakılan yerleri uygun pekiştirme sıfatları ile doldurma.	
	4. Küçültme Ekleri	4. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma	
	5. Doğrudan Anlatım (Direct Speech)	5. metinde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurma.	
	6. Bağlaçlar (Conjunctions)	6. Cümlede boşluk bırakılan yerleri bağlaçlar ile doldurma.	
NE OLUR NE OLMAZ	1. Geniş Zaman (Simple Present Tense)	1. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma. Sorulara cevap verme.	Boşluk doldurma Soru - cevap
	2. Rica Etme (To request)	2. Cümlede boşluk bırakılan yerleri kelimeler ile doldurma.	
	3. '-Dir' Eki	3. Cümlede boşluk bırakılan yerleri kelimeler ve ekler ile doldurma.	

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43

NELER YAPABİLİRSİNİZ?

1. Yeterlilik Fiili (Potentiality And Possibility)	1. Cümlede boşluk bırakılan yerleri kelimeler ile doldurma. Verilen cümleleri birbiri ile eşleştirme.	Boşluk doldurma Eşleştirme
2. Yeterlilik Fiili Fonksiyonları (Other functions of can modal)	2. verilen cümleleri uygun yeterlilik fiilleri ile eşleştirme. Cümlede boşluk bırakılan yerleri kelimeler ile doldurma.	
İzin-Rica (Permission- request)		
Tavsiye (Suggestion)		
3. Zarf- Fiiller (-(y)Ip, - mAdAn)	3. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma	
4. Zarf-Fiil (-mAdAn)	4. Cümlede boşluk bırakılan yerleri uygun ek ile doldurma	

Etkinlik verilmeden önce konu anlatımı hem İngilizce hem Türkçe olarak yapılmaktadır. Gramer konularının bütün şahıs eklerine göre değişimi tablo şeklinde bol örneklerle gösterilmiş. Yöntemler işlenen konudan az görülmektedir çünkü aynı yöntem birden çok konuda kullanılmıştır ve boşluk doldurma yöntemi her dil bilgisi öğretimi konusunda kullanıldığı tespit edilmiştir. Boşluk doldurmada kitap cümleyi ve kelimeyi verdiği için öğrenci sadece dil bilgisi kısmına odaklanabiliyor ve hangi kelimeye göre eklerin değişebildiğini anlaması bakımından olumlu bir yöntemdir. Bu bölümde A1'den daha fazla yöntem ve daha çok dil bilgisi konusu işlenmiştir.

Sonuç

Türkçe öğretiminde, dilbilimin anadili ve yabancı dil öğretimi konusunda bugün elde ettiği ilerlemelerden yararlanılmış olduğunu söyleyebilecek durumda değiliz. Bu öğretim, hâlâ geleneksel dilbilgisi öğretimi, kompozisyon yazımı ve okuma parçalarının tanıtılması ve alıştırmalar

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43

biçiminde sürdürülmekte, ülkemiz koşulları nedeniyle dilbilgisi öğretimine de kimi okulda pek az yer verilmekte, kimi okulda ise hiç yer verilmemektedir. Her şeyden önce öğrenciler, anadiline saygı, söyleyişte ve yazımda özene yöneltilmelidir. Bir sözcüğü yanlış yazma, yanlış bölme, önemsiz bir kusur olarak görülmemelidir. Anadili öğretiminde, bugün ileri ülkelerde benimsenen, iyi sonuçlar veren yöntemlerin uygulanmasına gidilmelidir (Aksan, 1978: 48). Dil bilgisi öğretiminde hem anadilde, hem yabancı dilde geleneksel yöntemlerden kurtulmalı ve farklı yöntemler ve etkinlikler uygulamalıyız.

İstanbul yabancılara Türkçe öğretim kitabının temel seviyesine baktığımızda, dil bilgisi öğretiminde boşluk doldurma yönteminin hepsinde kullanıldığı görülmüştür. Kitap cümleyi ve kelimeyi verdiği için öğrenci sadece dil bilgisi kısmına odaklanabiliyor ve hangi kelimeye göre eklerin değişebildiğini anlaması bakımından faydalı bir yöntemdir. Ayrıca öğrenci hangi kelimeye göre eklerin değişebileceğini görmektedir ve etkinlikte sadece dil bilgisi öğrenme kısmına odaklanarak daha iyi pekiştirebilmektedir. Bunun yanında soru cevap yönteminden de yararlanmıştı bu yöntem hem dil bilgisi konusunun öğrenilmesine fayda sağlarken hem de öğrencinin iletişiminin gelişmesini ve sorulara nasıl cevap verileceğini görmesini sağlar. Kontrollü yazma yönteminde öğrenci hem yüklemi uygun dil bilgisine göre çekimlerken hem de cümle yapılarını doğru kullanabilmeyi öğrenebilmektedir. Güdümlü yazmada öğrenci belirlenen konuyla ilgili kendi düşüncelerini belirtebilirken aynı zamanda dil bilgisi kurallarını hayatta nasıl kullanabileceğini öğrenir.

Gramer öğretiminde etkinlikten önce hem Türkçe hem İngilizce konu anlatımı yapılmaktadır. Bu yönden İngilizce bilen öğrencilerin konuyu anlaması daha kolay olur fakat her zaman Türkçe konuşulan bir ortamda Türkçe öğrenilmesi daha kolay olur. Ayrıca Türkçe öğrenen her kişinin İngilizceyi zaten bildiği gibi bir düşünce yanlıştır. Konu anlatımında bol ol örneklerle yer vermişlerdir. Önemli kısımlar renkli kutucuklarla, not başlıklarıyla belirtilmiştir.

İkinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere dilbilgisinin, dildeki ilkeleri anımsatması, değiştirgenleri de üretime olanak verecek biçimde açıklaması gerekir. Ancak, eğitime yönelik hazırlanan kitaplar, geleneksel dilbilgisi

anlayışını temel aldıklarından böyle bir amaca göre hazırlanmamışlardır. Kuralcı dilbilgisi anlayışı ile yazılmış bu kitaplardan öğrenci ne yapmaması gerektiğini öğrenmesine karşın, ne yapması gerektiğini bir türlü öğrenememektedir (Aydın, 1999: 7). Eski yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarıyla günümüzdeki kitapları karşılaştırdığımızda geleneksel öğretimden öğrenci merkezli öğretime doğru çok fazla ilerleme sağladığımız gerçektir fakat daha ilerlememiz gereken birçok yolumuz da bulunmaktadır. Aynı şekilde Hitit ve Yeni Hitit kitaplarını karşılaştıran Ünlü, Hitit ve Yeni Hitit kitapları dil bilgisi öğretimi yaklaşımları açısından karşılaştırıldığında yöntem ve anlayış bakımından önemli farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Hitit daha geleneksel bir dil bilgisi anlayışıyla hazırlanırken, ondan 7 sene sonra hazırlanan Yeni Hitit kitabında “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı” ölçütleri doğrultusunda iletişimsel edinç daha ön plana çıkmış ve dil bilgisi konuları dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinliklerinde hedef dilde iletişimi gerçekleştirmeye yardımcı unsurlar olarak ele alınmıştır. Dil bilgisi öğretimi kitaptaki dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileriyle bütünlük göstermektedir.” (2015:149) demektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi alan olarak kendini iyileştirerek, eksiklerini tamamlayarak devam etmektedir.

Öneriler

- Dil bilgisi çalışmalarında amaç konuyu öğretmek olduğu için etkinlik sayılarının çok olup olmadığı değil, öğrenciye konuyu öğretip öğretmediğine dikkat edilmelidir.
- Dil bilgisi öğretilirken aynı zamanda diğer becerilerin de geliştirilmesi önemli bir ayrıntıdır. Bu tür etkinlikler artırılmalıdır.
- Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi öğretimi bütün becerileri etkilediği için her üniteye dil bilgisi konularının pekiştirilmesine ve iyi öğrenilmesine dikkat edilmelidir.

Kaynakça

- Aksan, D. (1978). Türkçe Çalışmalarında Ve Öğretiminde Dilbilimin Yeri. Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü ve "Ankara Dilbilim Çevresinin işbirliğiyle 16-17 Şubat 1978 günlerinde Ankara'da düzenlenen "Dilbilimin Yüksek Öğretimdeki Yeri" konulu seminerde okunarak tartışılan bildiridir.
- Aydın, Ö. (1999), İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türkçe Dilbilgisi Betimlemelerinin Görünümü, Çağdaş Türk Dili, sayı 137-138 (1999), 33-4
- Banguoğlu, T. (1990), Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Bülbül, A. & Güven, Z. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil bilgisel Kaynaklı Güçlüklerin Belirlenmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research Cilt: 10 Sayı: 52 Volume: 10 Issue: 52 Ekim 2017 October 2017. Issn: 1307-9581 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1874>
- Cem, A. (2007). Dilbilgisi Öğretiminde Biçim-Anlam-Kullanım Üçlüsü: Ders Malzemesi Hazırlama Ve Uygulama Önerisi, TÖMER Dil Dergisi, S.128, S.7-27.
- Dolunay, A.(2010), Dil Bilgisi Öğretiminin Amacı ve Önemi, Türklük Bilimi Araştırmaları: 275-284
- Gün, M. Yalçın, Ç. , Memiş, M. (2017) İki Farklı Dilin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Temel Seviye Ders Kitaplarının Dinleme Etkinlikleri Bakımından Karşılaştırılması. *International Journal of Language Academy* ISSN: 2342-0251 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18033/ijla> Volume 5/7 December 2017 p. 387 / 403
- İstanbul Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitabı
- Metin, M. (2015). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Ünlü, N. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarından Hitit 1 Ve Yeni Hitit 1'deki Dilbilgisi Sunumu Ve Alıştırmalarının

Karşılaştırılması. Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi, 137-150.

IJLER

International Journal of Language and Education Research
Volume 1/Issue 1, December 2019 p. 26-43